

Последња криза на северу Косова у БиХ је само потврдила сву дубину укорењених подела међу Србима, Бошњацима и Хрватима, откривајући и оне добро познате карте које у рукама држе водећи политичари међу Србима, Бошњацима и Хрватима. Јединство није испољено чак ни поводом просте рачунице да БиХ на територији Косова и Метохије губи значајно тржиште након што су власти у Приштини увеле царину од 10 одсто на производе из БиХ.

Север Косова и Република Српска

Сем појединих привредника, у Сарајеву се нико није гласно заложио да се на адресу ЦЕФТА упуту снажан протест због једностраног потеза Приштине. Почетно млако негодовање убрзо је пало у засенак бројних позива у бошњачкој јавности да власти БиХ признају царински печат „независног Косова“, а није мањкало ни позива да бошњачки и хрватски чланови Председништва БиХ, Бакир Изетбеговић и Жељко Комшић, донесу сами одлуку о признавању „Републике Косово“, па и по цену прегласавања српског члана Председништва Небојше Радмановића. На те апеле нико се од позваних није одазивао, не зато што нису уверени да су они исправни, већ пре сматрајући да тренутак није нимало погодан, како не би изазвали бес Срба и тиме сасвим урушили крхки политички мир у БиХ. А привредници су невољно пристали да сnose трошкове уведене царине у Приштини, па је, изгледа, цела ствар некако „легла“.

И председник РС Милорад Додик оценио је да је тренутак врло озбиљан, па упозорио да се до коначног решења проблема на Косову и Метохији може доћи „стабилизујућим и дестабилизујућим методама“. „Дестабилизујуће је ово што ради Хашим Тачи уз подршку међународних представника који не дају Србима право да се бране“, поручио је Додик, нудећи као „стабилизујуће решење – принцип поделе који би донео стабилност целој регији“. „Подела Косова, којом би северни део остао у Србији, а преостала српска подручја у јужном делу добила одређену аутономију уз регулисање статуса верских објеката СПЦ-а – решење је које би донело дугорочну стабилност“, уверен је Додик [\[1\]](#), понављајући да ће РС учинити једино оно што одлучи Србија.

Пише: Слободан Дурмановић
понедељак, 15 август 2011 17:02

И раније је Додик „предлагао“ поделу Косова, али чини се да никада није био тако убеђен да би тиме био стабилизован цели регион. На страну што се таквом „средњем“ решењу званично противе и ЕУ и САД; већ и амерички заговорници политике чврсте руке према Србима на Балкану у коначном решењу „проблема“ севера Косова виде прилику за „сређивању“ прилика у БиХ. „Све док се не реши проблем северног Косова, врло је вероватно да се неће разрешити ни проблеми у Босни“, поручује Мортон Абрамовиц, при чему наставља да тврди да је у БиХ „главни проблем Република Српска“ [\[2\]](#)

. Абрамовиц, наравно, не дели Додиково уверење да север Косова треба да припадне Србији – већ напротив. То није ново, али јасно упућује да у Вашингтону није мало оних који у „сређивању“ Срба на северу Косова виде стартну позицију за утапање Републике Српске у унитарну БиХ. То виђење би, вероватно, само било оснажено пристанком на поделу Косова и Метохије, у уверењу Абрамовицевих сличномишљеника – а то су сви који су признали „независно Косово“ – да су Срби тиме пуно добили, чиме би онда морали да се обавезу на пружање великих уступака у БиХ.

Утолико се онда чини тачнија теза да се одбраном права на Косово и Метохију уједно брани и право Срба на опстанак РС, односно да би одустајањем од Резолуције 1244 Србија теже бранила и права РС зацртана у Дејтонском споразуму. Тим пре се чини неразумљивијим предлог о подели Косова и Метохије који долази баш из РС, сем уколико не представља нови-стари Додиков политички маневар пред надолазећим захтевима за уставне промене у БиХ који се испостављају из ЕУ.

Српски политички маневри

Идући у сусрет тим захтевима, Додик је пак решио да ојача преговарачку позицију РС, најављујући састанак свих представника РС у институцијама БиХ с циљем детаљног договора ради спречавања и најмањег противуставног покушаја уношења „ситних“ детаља у предлоге закона који би се нашли у Парламентарној скупштини БиХ. То би,

Пише: Слободан Дурмановић
понедељак, 15 август 2011 17:02

изгледа, значило појачану будност свих представника Срба у заједничким органима и институцијама БиХ, почев од рада у парламентарним комисијама, преко Савета министара БиХ до самих посланика. Другим речима, чини се да је намера да српски представници још пре уласка у парламентарну процедуру добро „прочешљају“ свако решење које им се буде нудило зарад усклађивања са законодавством ЕУ како би избегли да неповољна решења стигну готова у парламент, а да онда српски посланици – својим противљењем – буду означени као главни кочничари „европског пута“ БиХ.

Српске политичке намере назире се већ из садашњег одбијања РС да прихвати реализацију неколико пројеката средствима из претприступних фондова ЕУ, јер би се тим пројектима, како тврди Додик, преносиле надлежности на ниво БиХ [3]. Додик је, истовремено, најавио да ће пред Народну скупштину РС изнети и детаљне информације о томе колико преобимна администрација БиХ кошта РС и како заштити интересе Српске, руководећи се подацима да администрација заједничке државе сада троши више од пола милијарде евра годишње

[4]

, а да бошњачки политичари непрестано инсистирају на повећању буџета институција БиХ, чему се РС оштро супротставља.

Ипак, главни камен спотицања између Бањалуке и Сарајева остаје у потпуно опречним концептима уређења БиХ. Разлике су потпуно огољене у полемици коју је започео председник РС унесећи у политички говор одредницу “државна заједница” за БиХ, што је изазвало бурно негодовање међу Бошњацима, који су Додика оптужили да крши Дејтонски споразум. На њихову страну гласно су стали високи представник у БиХ Валентин Инцко и шеф Мисије ОЕБС-а Гери Робинс.

“У Уставу БиХ недвосмислено се наводи да Република БиХ, чије је званично име од сада ‘Босна и Херцеговина’, наставља своје правно постојање по међународном праву као држава(...) Другим речима, ентитети су правно успостављени Уставом БиХ, док је БиХ наставила своје постојање по међународном праву као држава, са модификованом унутрашњом структуром” – тако гласи кључно Инцково образложење [5]. Дочим је Робинс устврдио да “концепт ‘државне уније’ нема правни основ”

Пише: Слободан Дурмановић
понедељак, 15 август 2011 17:02

[6]

. Додикова одредница “државна заједница БиХ” била је и главна тема једне од седница Савета за имплементацију мира (ПИЦ)

[7]

, а у одбрану Додиковог става стао је руски амбасадор у БиХ Александар Боцан Харченко. “Додик сто одсто јасно и отворено подржава дејтонско уређење и није довео Дејтон у питање. Председник Додик, такође, није довео у питање територијалну целовитост БиХ као државе и њен међународни субјективитет”, истакао је Харченко

[8]

. А председник РС је полемику закључио онако како је и почео. “БиХ је састављена од два ентитета и три народа, а ако је нешто састављено, то је онда заједница и то је мој одговор на полемику о томе да се ради о урушавању Дејтонског споразума”, образложио је Додик

[9]

.

Понуде из Немачке и очекивања Срба и Хрвата

Тај одговор може се, такође, сврстати у арсенал аргумената са којима ће српски политичари наступати када из Брисела почну чешће стизати питања о спремности БиХ за статус кандидата за чланство у ЕУ, а са тим питањима буде растао и притисак бошњачких политичара и јавности за „учвршћивање” институција БиХ, с једне стране, те притисак водећих хрватских политичара за обимније уставне промене у којима Хрвати очекују важнију улогу од оне коју сада имају, с друге стране. Није тајна да се у том послу може очекивати снажнија улога Немачке, што је само потврдио немачки министар за економску сарадњу и развој Дирк Нибел током недавне посете Сарајеву, позивајући политичке вође “да раде одговорно ради постизања новог, функционалног устава за БиХ” [10]. Своје услуге у том послу још раније је понудила немачка фондација “Конрад Аденауер”, а сада се укључио и бивши високи представник у БиХ Кристијан Шварц Шилинг.

На недавном састанку са члановима Уставноправне комисије Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, а у сарадњи са поменутом фондацијом, Шварц Шилинг је предложио спровођење уставних промена “корак по корак”, оцењујући, рецимо, да је ФБиХ “сувише децентрализована”, а РС “сувише централизована”. А није се устезао ни да понуди оквирно решење за БиХ. “Треба да развијете принципе који су настали на основама консензуса, нпр. БиХ не треба бити централизована држава, она треба бити федеративна држава, федерална држава. Али, БиХ не треба бити такође ни држава

где само федералне јединице имају државне одлике, а државна разина, дакле разина државе је практично преслаба”, гласи суштинска Шилингова препорука [11] .

У тој краткој, али интересантној расправи није се могло чути да представници Бошњака одступају од својих захтева, дочим су представници Срба и Хрвата у Шилинговом наступу препознали знакове охрабрења за своје концепте. Тако су, на пример, Срби приметили да „у Немачкој на федералну државу отпада тек негде око 12% укупног буџета Немачке”, док су Хрвати поменули пример из Швајцарске “где су се пре неких 25–30 година франкофони Швајцарци осетили нелагодно у већинском германском кантону и дошли до Кантон Јура, а Швајцарска је остала једнако стабилна и функционална” [12] .

Ово су само неки примери концепта које Срби и Хрвати нуде као услове за свој пристанак на остатак у БиХ и изградњу заједничке државе са Бошњацима на “европском путу”. На крају тог пута Срби ће, дакле, очекивати да Република Српска опстане, у најмању руку, као снажна федерална јединица, која ће задржати кључна овлашћења и највећи део свог новца. А Хрвати ће жељно очекивати да добију своју федералну јединицу/ кантон у “балканској Швајцарској”. Без гаранција које траже, изгледа да ни једни ни други више немају пуно воље да иду на далеки, неизвесни европски пут.

[1] <http://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-Podjela-teritorije-donosi-stabilnost-100834.html>

[2] http://www.slobodnaevropa.org/content/kosovo_kriza_srbija/24288251.html

[3] <http://www.glassrpske.com/vijest/2/novosti/61801/lat/RS-ne-prihvata-prenos-nadleznosti.html>

[4] <http://www.novosti.rs/vesti/planeta.70.html:341094-Dodik-Sarajevo-guta-milijardu>

[5] [http://www.24sata.info/vijesti/bosna-i-hercegovina/68911-lnzko-odgovorio-Dodikove-nebuloze-Bosna-](http://www.24sata.info/vijesti/bosna-i-hercegovina/68911-lnzko-odgovorio-Dodikove-nebuloze-Bosna-hercegovina-suverena-drzava.html#ixzz1UI0hXsGI)

[hercegovina-suverena-drzava.html#ixzz1UI0hXsGI](http://www.24sata.info/vijesti/bosna-i-hercegovina/68911-lnzko-odgovorio-Dodikove-nebuloze-Bosna-hercegovina-suverena-drzava.html#ixzz1UI0hXsGI)

[6] <http://www.nspm.rs/hronika/geri-robins-koncept-drzavne-unije-u-bih-nema-pravni-osnov.html>

[7] <http://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodikove-izjave-glavna-tema-PIC-a-100773.html>

[8] [http://www.nezavisne.com/novosti/intervju/Aleksandar-Bocan-Harcenko-OHR-ne-moze-da-](http://www.nezavisne.com/novosti/intervju/Aleksandar-Bocan-Harcenko-OHR-ne-moze-da-formira-vlast-u-BiH-101009.html)

[formira-vlast-u-BiH-101009.html](http://www.nezavisne.com/novosti/intervju/Aleksandar-Bocan-Harcenko-OHR-ne-moze-da-formira-vlast-u-BiH-101009.html)

[9] <http://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-Nema-novog-savjeta-ministara-u-septembru-101151.html>

[10] Срна, 8.август 2011. године

[11] [http://www.parlament.ba/sadrzaj/komisije/predstavnicki_dom/ustavnopravna/ostale_aktivnosti](http://www.parlament.ba/sadrzaj/komisije/predstavnicki_dom/ustavnopravna/ostale_aktivnosti/Default.aspx?id=30436&langTag=bs-BA)

[/Default.aspx?id=30436&langTag=bs-BA](http://www.parlament.ba/sadrzaj/komisije/predstavnicki_dom/ustavnopravna/ostale_aktivnosti/Default.aspx?id=30436&langTag=bs-BA)

[12] Исто.

БиХ „разапета“ између Косова и ЕУ – исте мете, исто одстојање

Пише: Слободан Дурмановић
понедељак, 15 август 2011 17:02
